

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad	20 Gorffennaf 2026
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Swyddog Cyswllt	Tim Christensen, Yr Amgylchedd a Hinsawdd Rheolwr Newidiadau
Pwnc	Diweddariad Cynnydd ar y Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am y cynnydd tuag at gyflawni nodau Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth (2025-2028) (y Cynllun).

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth 2025–2028 wedi gosod targedau uchelgeisiol i'r Gwasanaeth wella a diogelu bioamrywiaeth o fewn ei ystâd ei hun, ac i helpu i wneud hynny ar draws ardal ehangach y Gwasanaeth. Mae mentrau blaenllaw yn cynnwys rhaglen "Gwneud Ein Gorsafoedd yn Fwy Gwyrdd" i drosi o leiaf 15% o'r glaswelltir byr addas yn ddolydd blodau gwyllt, polisi cadarn i blannu dwy goeden am bob goeden sy'n cael ei thorri, a mabwysiadu'r egwyddor Enillion Net Bioamrywiaeth (BNG) ar gyfer pob prosiect cyfalaf newydd.
- 3 Gwnaed cynnydd sylweddol yn y cyfnod adrodd cychwynnol, gyda 50% o'r amcanion craidd bellach wedi'u cwblhau'n llwyddiannus a'r pum cam gweithredu sy'n weddill yn cael eu cyflawni ar hyn o bryd. Mae'r cerrig milltir allweddol yn cynnwys gweithredu'r egwyddor Enillion Net Bioamrywiaeth yn ffurfiol ar gyfer prosiectau cyfalaf, rhoi'r gorau i ddefnyddio ewyn diffodd tân sy'n cynnwys fflworoarwynebyddion cadwyn hir yn llwyr, a chyflwyno hyfforddiant arweinyddiaeth gwasanaeth ochr yn ochr â rhwydwaith "Hyrwyddwyr Bioamrywiaeth" dan arweiniad staff.
- 4 Mae gwelliannau ymarferol yn cael eu gwneud i'r ystâd hefyd, ac mae hynny i'w weld yn sut y mae ardaloedd o laswellt byr wedi'u troi'n ddolydd blodau gwyllt yn y Rhyl a Llanfairfechan, ac yn y mannau nythu sydd wedi'u gosod mewn sawl gorsaf.

ARSYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

- 5 Nid yw'r adroddiad cynnydd hwn wedi cael ei ystyried gan y Panel Gweithredol na'r Pwyllgor Archwilio o'r blaen.

ARGYMHELLIAD

- 6 Argymhellir bod yr Aelodau yn:
- i) Sylwi ar y cynnydd a wnaed tuag at nodau bioamrywiaeth yr Awdurdod

CEFNDIR

- 7 Cymeradwyodd yr Awdurdod y Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth (2025–28) ar 20 Hydref 2025.
- 8 Mae gan yr Awdurdod ddyletswydd statudol o dan Adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 i "[g]ynnal a gwella bioamrywiaeth" a hyrwyddo cydnherthedd ecosystemau. Mae hyn yn cael ei atgyfnerthu gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, gyda'r Cynllun hwn yn cyfrannu'n uniongyrchol at nod cenedlaethol "Cymru Gydnerth". Ers i'r Senedd ddatgan argyfwng natur, mae'r dirwedd ddeddfwriaethol wedi dwysau, ac mae deddfwriaeth newydd wedi'i basio i ehangu dyletswydd awdurdodau cyhoeddus yng Nghymru i amddiffyn a gwella cynefinoedd naturiol y genedl.

GWYBODAETH

- 9 Mae'r Gwasanaeth wedi gwneud cynnydd sylweddol tuag at y nodau a gymeradwywyd gan yr Awdurdod, gyda phump o'r deg nod wedi'u cwblhau a gwaith yn cael ei wneud ar y gweddill:

Gweithred	Statws	Nodiadau
Datblygu a chyflwyno modiwl e-ddysgu gorfodol ar ymwybyddiaeth amgylcheddol i staff uwch.	Wedi'i gwblhau	Sesiwn hyfforddi Bioamrywiaeth wedi'i chyflwyno i Dîm Arweinyddol y Gwasanaeth gan Reolwr yr Amgylchedd a Newid Hinsawdd ar 5 Mai 2026.
Lansio rhwydwaith "Hyrwyddwyr Bioamrywiaeth" dan arweiniad y staff.	Wedi'i gwblhau	Hyrwyddwyr Bioamrywiaeth wedi'u penodi yn y Gorsafoedd ac wedi bod yn cymryd rhan weithredol yn y rhaglen 'Gwneud ein Gorsafoedd yn fwy Gwyrdd'.
Gweithredu'r Cynllun Rheoli Clefyd Coed Ynn –	Wedi'i gwblhau	Mae'r Cynllun Rheoli wedi'i weithredu ac mewn grym. Nid oes coed â chlefyd coed ynn wedi'u canfod ar yr ystâd ers mabwysiadu'r Cynllun presennol.
Ffurfioli'r polisi ar gyfer arolygon ecolegol	Parhaus	Y polisi'n cael ei ddatblygu'n weithredol

Gweithred	Statws	Nodiadau
mewn safleoedd sensitif.		
Lansio rhaglen "Gwneud Ein Gorsafoedd yn Fwy Gwyrdd"	Parhaus	Llangollen, Bae Colwyn a'r Bala oll yn cynnal prosiectau gwella Bioamrywiaeth ar hyn o bryd. Ardaloedd o laswellt byr yn y Rhyl a Llanfairfechan wedi'u troi'n ddolydd blodau gwyllt.
Gosod nodweddion bioamrywiaeth newydd ar draws yr ystâd.	Parhaus	48 o flychau nythu i wenoliaid du wedi'u gosod yn y Pencadlys, Llanfairfechan, Bae Colwyn a'r Rhyl. Blwch tylluanod wedi'i osod yn y Bala
Cwblhau'r broses raddol o roi'r gorau i ddefnyddo ewynnau diffodd tân sy'n cynnsyws fflworoarwynebyddion cadwyn-hir.	Wedi'i gwblhau	Nid yw ewynnau diffodd tanau sy'n cynnwys fflworosurfactant cadwyn hir yn cael eu defnyddio mwyach.
Gwella gwaith partneriaeth ar atal tanau gwyllt.	Parhaus	Awdurdodau lleol yn cydweithio â'n fîm addysg. Ymgysylltu'n weithredol â pherchnogion tir i'w haddysgu ar losgi dan reolaeth a rheoli tir.
Cynnal arolwg ar draws yr ystâd ar gyfer Rhywogaethau Estron Goresgynol (INNS).	Parhaus	Rhywogaethau estron, goresgynol yn cael eu cofnodi ym mhob safle.
Mabwysiadu egwyddor "Enillion Net Bioamrywiaeth" (BNG) ar gyfer pob prosiect cyfalaf newydd.	Wedi'i gwblhau	Wedi weithredu fel polisi ar gyfer pob prosiect cyfalaf newydd. Er enghraifft: bydd gan bob tanc HVO newydd agwedd enillion net bioamrywiaeth: blwch adar, gwesty gwenyn, plannu blodau gwyllt ac ati.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r cynllun yn mynd ati mewn ffordd uniongyrchol i gefnogi nod cenedlaethol "Cymru Gydnerth" drwy gynnal a gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach, gweithredol. Mae'n ymgorffori'r pum ffordd o weithio (tymor hir, atal, integreiddio, cydweithio, cynnwys) a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015
Cyllideb	Cost y gwelliannau bioamrywiaeth arfaethedig i ystâd y Gwasanaeth yw £10,000 dros dair blynedd. Bydd mabwysiadu Enillion Net Bioamrywiaeth ar gyfer prosiectau cyfalaf yn y dyfodol yn cael ei integreiddio mewn gwaith cynllunio a chostio prosiectau o'r cychwyn cyntaf, a bydd yn ddull effeithlon, ataliol o reoli effaith amgylcheddol yn hytrach na chost ôl-weithredol
Cyfreithiol	Mae gofyniad cyfreithiol i weithredu'r Cynllun cyhoeddedig er mwyn cyflawni dyletswydd statudol y Gwasanaeth o dan Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016. Mae agwedd ragweithiol y cynllun yn sicrhau bod y Gwasanaeth wedi'i baratoi'n dda ar gyfer gofynion uwch y Bil Amgylchedd sydd i ddod, gan liniaru'r risg o beidio â chydymffurfio yn y dyfodol a chraffu gan Swyddfa Llywodraethiant Amgylcheddol newydd Cymru (SLIAC).
Staffio	Dim
Cydraddoldeb / Hawliau Dynol / Y Gymraeg	Dim
Risgiau	• Peidio â chydymffurfio â'r gyfraith • Mae'r cynllun yn rheoli risgiau ffisegol ac ariannol yn weithredol. Mae'r cynllun Clefyd Coed Ynn yn lliniaru'r risg iechyd a diogelwch o goed yn cwmpo ar eiddo'r Gwasanaeth. Yn yr un modd, mae dileu'r defnydd o ewynnau "cemegion am byth" yn raddol yn atal halogiad tir yn y dyfodol, gan osgoi'r posibilrwydd o gostau a rhwymedigaethau adfer sylweddol.